

ERDÉLYI HIRADÓ.

Tartalom. Kormány-rendeletek. Az osztrák hírlapnak. Kolozsvar. Nyilatkozat. T. szerkesztőség. Hírfüzet. Külföld. Hirdetmények.

Kormány-rendeletek.

Ministeri tanács határozat következtében Eszterházy Pál külügyi miniszterhez következő rendelet bocsáttatott:

Külügyi miniszter urnak, tegnap kelt abeli hivatalos levele következtében, hogy ő felsége Bécsből eltávozott, a' ministeri tanács határozatából ezennel meghagyatik: miszerint a' törvény világos rendelkezésére képezt, mélyén fogva a' miniszterek egyike folyvást ő felségének személye körül lenni tartozik, tüstént ő felségéhez induljon, 's bár hol legyen is ő felsége állandóan személye mellett maradván, nemcsak Magyarországnak 's a' magyarnemzetnek ő felségéhez 's a' dynastiához hű ragaszkodását tolmácsolja, de ennek kaphsában arra is kérje meg ő felségét, hogy felséges családjával együtt Magyarország székvárosába jöni, 's ez által e' hű nemzet több századokon át forrón ápolt ohajtását teljesíteni méltóztassék, hol a' legbuzgóbb szeretettel 's nyílt karokkal fog fogadtatni. Ezek mellett külügyminiszter ur, mind a' magyar ügyek 's édekek elhatározásában tetteges és erélyes részt 's befolyást gyakoroljon, és ezekről, miként minden fontos eseményekről is, a' magyar ministeriumot időről időre részletesen tudósítsa.

Pest, május 19-én 1848.

ISTVÁN nádor, s. k. helytartó.

Gr. Batthyány Lajos, s. k.

Magyarország miniszterelnöke a' szabad székely székekhez és székelyhatáron ezredekhez.

Nemes székely nemzet, tisztelt polgártársaim! Évezredet felülmuló idő kapcsolta a' székely és magyar nemzetnek egy törzsről fakadott sarjadékát egybe; érdekünk, jó és balszerencsénk, hajdan óta mindenkor egy volt. Némely politikai hibás nézetek, talán saját botlásunk is, bennünket egymástól egy időre különszakasztának ugyan, de a' testvéri szeretet, atyafiság, és rokonszeny kapcsát, mindamelllett megingatni semmi vihar, semmi ellenmüködés mindedig képes nem vala.

A' Magyarhon, magyar nemzet felett törnyosodó fergeteg aggasztó veszélylyel fenyeget; minden órán kitörésre hajlik. A' vész harangja megkondult. Némely idegen nemzetiségek megirigylék a' békes nyugalmat, melyet Árpád nemzete a' Duna 's Tisza partjain századok óta élvezett.

Tisztelt polgártársaim! Bár a' két testvérhonnak tetteges egyesülése, melyet legforróbb vágyunkként öröklék őseinktől, mindedig meg nem történt is, elvileg azonban elfogadva, kegyelmes urunk királyunk változhatlan szavával szentesítve van. Ezért, mint Magyarországnak első független miniszterelnöke 's ideiglenes hadiministere, bizva a' vitéz székely nemzetnek világszerte elismert rendületlen harcziasságában 's magyar testvérei iránti ingadozatlan szeretetében, hivatalos tisztemnél fogva saját felelősségem alatt, sietek önöket felszólítani, hogy mikint erről az erdélyi főhadi kormányzót máj nap már értesítettem, addig is, mig e' rendeletemre felséges urunk királyunk jóváhagyását pótlólagosan megnyerném, e' levelem vételével tüstént Magyarországra, a' Szeged tájékára telepítendő elhagyott 12,000 fegyveres katonaságból állandó táborba siessenek, hol valamint az átkelő he-

lyeken is, illető élelmökről 's fogadtatásukról már kellőleg gondoskodva van.

Ügyünk közös, a' koczka egyaránt fordul mind a' két testvér-nemzetnek, ne hagyják önök hazafiai meleg szavamat hidegen 's részvéttel elhangzani.

Pest, május 19-én 1848.

Gr. Batthyány Lajos.

Báró Puchner erdélyi főhadikormányzó urhoz.

A' felséges udvarnak Bécsből az ott kiütött lázongások miatt Insbruckba visszavonulása a' hirtelen értekezést egy időre megakadályoztatta; Magyarországot pedig 's ez által az öszszes monarchiát a' mindenfelől előtornyosodó viharok a' legnagyobb veszélylyel fenyegetik. Mintán tehát ily körülmények között a' dolog halasztást nem szenvedhet, mint Magyarországnak miniszterelnöke 's ideiglenes hadi minisztere, szoros kötelességemnek érzetem, addig is, mig e' részben a' legfelsőbb jóváhagyást utólagosan megnyerném, a' haza 's ez által az öszszes monarchiának megmentése végett a' székely nemzethez és katonasághoz a' másolatban idezárt felszólítást intézni, kérve-kérve főhadikormányzó urat, hogy a' menyinyiben Magyarországnak Erdélylyeli egyesülése, habár még tetteges végrehajtva nem is, de elvileg elfogadva, 's ő felsége által is szentesítve van, ezen felszólításomnak ismert hazafiai buzgalmánál fogva, mentől dusabb sikert eszközölni részéről is szíveskedjék; máskülönben kénytelen vagyok kinyilatkoztatni, hogy, ha szavam főhadikormányzó ur előtt részvéttel hangzanék el, 's ezen nagyfontosságú tárgy elhanyagolása miatt a' hazára, az öszszes monarchiára 's a' dynastiára bármily veszély hárulna, a' felelet terhe nem én reám, hanem főhadikormányzó urra fog nehezedni.

Gr. Batthyány Lajos. X

Az osztrák hírlapnak I. Közönségesen tudva van, hogy Erdély a' magyar királyság első alakulásán kezdve Magyarországnak kétségtelen alkotó részét tette. A' két hon elszakadása a' mohácsi vész után azon európai közviszonyok következtében történt, melyek miatt a' Törökországhoz közelebb eső résznek ennek befolyása alá kellett jutni, mig a' másik rész a' közelebb fekvő Austria uralmát ismerte el. Mihelyt a' fennebbi körülmények megváltoztak 's a' török hatalom lassankint megtört, Erdély azonnal az osztrák ház uralkodása alá ment. Az első Leopolddal kötött szerződés vagy az úgy nevezett Leopoldi kötelevényben, mely a' felséges habsburgi háznak Erdélybeni uralkodását megalapította, tisztán kijelentetik, hogy az említett uralkodó ház Erdélyt magyar király jogczimmal birandja. E' jogczim van állandóul kifejezve azon több rendbeli békekötésekben, szerződésben és törvényezikelyekben, melyek a' Leopoldi kötelevény kelése óta a' legújabb időkig Magyarhon irányában az osztrák uralkodás közbejöttével születtek.

Erdélynek a' felséges habsburgi ház alá jutása után az uralkodás mindjárt kezében hajlandónak mutatkozott Erdélyt M.honnál egyesíteni, mert ez által hatalmának Erdélybeni szilárdulását remélte. Ekkor főleg vallásos szemponttól vezéreltetve Erdély vonakodott, későbbre pedig, mintán Erdélyben hatalmának szabad tért tapasztalt nyilani az uralkodás, czélszerűbbnek tartotta az országlásnak azon időben általános elfogadott elvét: divide et impera, követni. De ez elv következetes alkalmazása sem volt képes a' két ország közti soha

ki nem halt, csak álomba szenderült rokonszenynek újból fölébredését meggátolni 's már a' mult század közepét megelőzőleg a' két hon egyesülése ohajtásának kétségtelen nyomai mutatkoznak, mi 1791-ben az alkotmányos élet újabb ébredése után a' két ország közti nyilvános egyezkedés tárgyává vált. Ez idő óta az unio kérdése a' két ország political hévmérfője volt, mely aként emelkedett vagy szállott, a' mint egyáltalában az alkotmányos élet kisebb vagy nagyobb élénkséget fejtett ki.

A' jelen század három első évtizedeiben a' két hon társadalmi életében csaknem teljes szélcsend uralkodott, de a' mint a' juliusi francia forradalom hatása ide is átlengett, az unio kérdése is újból szönyegre lépe 's a' haladó párt egyik fő hitágazatává vált. Bárha azonban világos vala, miszerint az európai ropant néptömegek 's különösbbeben a' slav és német elem közt elszigetelt magyar fajnak nem csak felvirágzása, de fenmaradása is szükségessé teszi a' magyar elemnek minél szorosabb öszszesítését, 's az ellenzék nem mulasztott el semmit e' kérdésnek minden oldalról megvitatása- és fölvilágosítására, mind e' mellett is az unioak Erdélyben még ekkor számos ellenségei voltak.

A' kormány elég rövidlátó vala, hogy a' magyar elem szilárdulásában kárát szemlélje; a' burocracia megsemmisülését féltette attól, 's a' közönséges ürügy, melynek palástja alá minden önző érdekek befértek Erdély függetlensége volt, mely az unio által veszedelmezettnek; mintha Erdély, Magyarországtól elszakadása, óta valamikor független lett volna 's egy oly kis ország, mint ő, hasonló európai és birodalmi viszonyok között, bár mikor függetlenségre számíthatna, 's végkép Erdély függetlenségének eszköze nem éppen az lenne, ha Magyarhonnal egyesülve Európa mivelt népei közt egy tekintélyes helyet foglalna el. A' februári forradalom előtt sem létezett Európában alkotmányos ország, melyben a' kormány és burocracia oly tulnyomó befolyást gyakorolt volna, mint Erdélyben. Országgyűlésünk párthivei a' független képviselők számát legalább háromszorta multák felül. Mi természetesebb hát, mint hogy az unio ügye az erdélyi országgyűléseken lassan haladt; de végre csak ugyan a' közelebbi, mely a' conservatismusban magát az uralkodást is felülmulta, kimondotta, miszerint az uniot üdvösnek tartja 's egy bizottmány kötelességévé tette, hogy a' Magyarországon e' végett kinevezett bizottmánnyal egyetértőleg az unio föltételeit kidolgozza.

Magyarország rendei, kik több függetlenséggel bírtak, jóllehet az unio körül a' legközelebbi időkig elég buzgalmat nem fejtettek ki, mindazáltal legelső megpendítése óta irányta a' legkövetkezetesebb rokonszenyvet tanusítottak.

A' fennebbi rövid vázlat bizonyosságul szolgálhat, miszerint az unio nem valamely új eszme, sem egyes reform, hanem az emberi természet örök igazsága, mely a' rokonerők közzeledését mulhatlanul föltételezi. Ez igazság nálunk is egy idejű a' nemzet életével, átélve a' különbözős minden phasisait, részt vett a' különbözős hon minden viszontagságaiban; erősült az alkotmányos élet élénkségével, gyengült annak hanyatlásával. Ez igazság alkalmazása semmi újat nem állít fel, hanem egy nemzet nagyszerű szerencsétlenségét orvoslandja. A' mult magyarhoni országgyűlés az igazságot nem szólította elő, hanem magáéva tette, midőn a' részek visszacsatolásának vég-

rehajtását eszközölte 's midőn a' 7-ik törvény-cikkelyt alkotá. Az első Erdély területének 10-ed népességének 9 ed részét szakasztotta el, mi által még alkalmatlanabbá váltunk egy külön országot alkotni. A' 7-ik törvény-cikk nyíltan kimondja, hogy Erdély a' magyar koronához tartozik, hogy a' két országnak egy kormány alatti teljes egyesülését nemzetiség és jogugyanazóság követeli; meghatározta, hogy a' két hon képviselő testületének egyesülése a' magyar hongyülésen mily szabályok szerint történjék 's e' szabályok életbe léptetését az erdélyi rendek megegyezésétől függészi föl.

Nemcsak általában Magyarország közelebbi nemes küzdelmeinek eredményei, hanem különösen az említett törvény-cikk is közlekedéssel fogadtatott Erdélyben. Az unio ellenségei elnémultak vagy annak nyilvános pártolói-vá váltak 's ott is, honnan kevésbé vartuk, lelkes szavakat hallánk emelkedni. A' szász nemzet legjelentékenyebb egyénei nyíltan föl-szólláltak mellette, 's az oláh nemzet is elég okosnak látszik átlátni, hogy zsenge szabadságának biztosítása főleg az uniotól függ; de fájdalom a' józanan számító honszeretet napjai rövidnek valának. Erdélynek nem jutott az a' szerencse, hogy hongyülése az alkotmányos szabadság borutlan ege alatt gyűljön össze. Többször vala már sorsa a' világeseeményektől távol fekvő országoknak, hogy míg a' forradalmak jótekonyságába nem részesülnek, a' visszahatás súlyát kénytelenek egész mértékben hordozni. Így súlyosodik reánk, még mielőtt martius 15-nek gyümölcseit élvezhetnők, a' reactio ármánya.

A' megbukott bureaucratia kiküszöbölve a' birodalom többi részeiből annál nagyobb erővel fenekedik ellenünk 's kész a' kétségbeesés utolsó harczát megkísérteni. E' czélből köllött ő aggodalmat a' legfelsőbb kormánytól az iránt, hogy az unio Magyarhon birodalomtól elszakadásának béfejező ténye lenne. E' jelszó alatt indítja ő hiv zsoldosait, a' szász bureaucratia rabszolgaseregét, e' czélből csábítja ő el az oláh nemzet értelmeseit 's lázítja egy nemzet legszentebb ügye ellen a' miveletlen néptömeget.

A' feanebbiekből világos miszerint az emberi nemet kifejlésének örök törvényeit tagadja meg, a' megelőző körülményeket és tényeket ignorálja 's nyíltan a' reactio zsoldjába lépik az osztrák hírlap is, midőn e' f. h. 13-iki vezércikkében az unio ellen harczra kél. Szerinte, ha Erdély Magyarországgal együtt a' sérthetetlen és ő felségének semmi felelősséggel nem tartozó 's ennél fogva souverain magyar nádor hatalma alá esik, a' birodalom egyensulya veszve van, 's annak két egymástól független állodalmakra oszlása többé kikerülhetlen. Világos, hogy ezen állítás a' magyar ministerium alakításáról szóló törvény nemcsak általános értelmével, hanem nyilvános szavaival merőben ellenkező azon okoskodáson alapul, mely szerint az említett hírlap a' nádor sérthetlenségét 's függetlenségét merőben elferdített értelemben veszi 's ennek nyomán őt souverainnak állítja. Itélje meg a' részrehajlatlan olvasó, hogy a' vezercikk íróját a' józan logika, vagy jóakarát, 's igazság-szeretet hagyta-e' el inkább, midőn a' nádor személyének sérthetlenségét, melyet a' törvény az országra nézve mond ki, oda magyarázza, mintha ezáltal e' főhivatalnok az uralkodó irányában minden felelősségtől ment volna; midőn a' ministerium függetlenségének, melyet az említett törvény tisztán a' létező törvények értelmében fejez ki, egészen más magyarázatot ad. A' III-ik törv. a' végrehajló hatalom gyakorlatának legfontosabb ágát az uralkodónak tartja fenn, a' nádort királyi helytartónak nevezi, ki hivatalát csak ő felsége távollétében gyakorolja, a' törvény végre a' korona egységének, a' birodalom kapcsolatának épségét nyíltan fentartja.

A' törvény tiszta tartalma ellen az időszaki sajtó mozgalmainál keres a' vezercikk-író u-

jabb erősséget; 's ezekből igyekeznek kimagyarázni, hogy a' magyar nemzet miként érti a' birodalmi kapcsolatot. Mi az időszaki sajtónak jelen körülmények közti fontosságát nem tagadjuk, de mindamellett igazságtalanságot követ el az osztrák hírlap, ha azoknak nálunk nagyobb nyomtatékot tulajdonít, mint minőre ő magát pillanati sugallatai és szenvedélyei által érdemessé teszi. És vajjon, ha mi az osztrák nemzet testvériségét az osztrák időszaki sajtó mozgalmából akarnók megítélni, nemde a' legszomorítóbb eredményre kellene jutnunk. Hiszen a' testvériség mérlegében csak imint néhány száz fényűző magyar család által Bécsben évenként elfogyasztott tengeri rákok, austrigák, elviselt Gunkel-frakkok nagy nyomadékkal bírtak.

Mindazon tények közül, melyeket az osztrák hírlapok a' birodalmi kapocs megbomlásának bémizonyítására egy darab idő óta felhoztak, mi egyet tudunk mely a' hírlapi téren kívül is nyomatékkaal bír, és ez az, hogy a' magyar ministerium az ország kétes állapotán aggódva a' magyar sergeknek olasz országból visszahozását sürgette. De kérdjük erre nem önfentartási legfőbb kötelessége 's magának a' bécsi kormányának azon eljárása által volt-e' felhíva, miszerint maga a' felső kormány játézik a' hon ellenségeinek kezére. És vajjon végtére is nem fogja-e' a' következtetés bebizonyítani, hogy jobb lesz vala ha a' kormány az eredménytelen olasz háboru helyett sergeit a' belcsend és rend fentartására fordítja.

Ily események azok, melyek nyomán az osztrák testvéritelenséggel vádol 's feljogosítva érzi magát a' legnagyobb igazságtalanság elkövetésére szólítani fel a' birodalom több népeit, mely szerint a' magyar nemzet belügyébe avatkozva ellentálljanak, hogy az idők mostohasága miatt ketté szakadt két hon, mely nem két ország, hanem ugyanazon országnak külön szakadt része, eddigi közös uralkodó háza alatt ne egyesüljön. Id. Bethlen János, Józsa Miklós, Teleki Domokos, ifj. Bethlen János, Bethlen Farkas, Pálffy János, Veer Farkas. Többek nevében:

Kolozsvár majus 24.
 Ez évi majus 29-ke nagy nap gyanánt lesz följegyezve hazánk történet-könyvében, arany vagy gyász betűkkel-e' nem tudom, aza' jövő títka — de majus 29-ke nagy nap leend.

Vajjon a' történetíró, ki hivatva lesz, az emberi nem megváltásának második korszaka, az 1848-dik év eseményeit örökíteni mit mondand rólunk, kiknek oly időben, mikor egy nap több változást idézett elő a' világ alakján, mint egész századok a' mult korban, 69 — mond hatvan kilencz nap kellett csak előkészületekre, hogy tanácskozhassunk hazánk lenni vagy nem lenni-je fölött?

Martius 21-kén majus 29-ke közt az események szörnyű láncolata vonul el. És vizsgálva e' terhes napokra, eszünkbe jut Petőfi verse:

„Isten csodája, hogy még áll hazánk!“
 Amde a' lefolyt időt visszaidézni 's meg lett dolgot meg nem letté tenni, istennek sem áll hatalmában.

Nekünk, véges embereknek feladatunk; tanulságot meritve a' tanulással vajmi gazdag közel multból, hasznosítani a' jelent 's ha bármi későn fölnyíltak előttünk a' cselekvés terének sorompói, tenni oly gyorsan és erélyesen, miképp a' szinte veszélyessé váló halasztás igényli; miképp hazánkban nem csak jóléte, felvirágzása, hanem fenmaradása világrendítő hangon parancsolja.

Pillantsunk vissza a' lefolyt harmadfél hónapra hadd tájékozhatassunk magunkat.

Martius 13-kán megtört az egész osztrák birodalmat körmei közt tartó száz karu orias, a' bureaucratia hatalma. A' századokig kiskoruságban tartott osztrák tartományok népei előlt egy új, egy eddig csak arany álmokból ismert világ derült föl; 10 millio jobbágyból, kik csak engedelmeskedni és tűrni valának szok-

tatva, egy tavaszi est, egy gyertya világnál aláírt királyi név, ugyan anynyi szabad, alkotmányos polgárt teremtett. Magyarország, az alkotmány-ellenes, idegen kormány, mint lelketlen haszonbérő által mostohául kezelt, sajtolt és elnyomott Magyarország, önálló független alkotmányos országgá lön.

És a' lángra gyúlt nép nem hordá máglyára a' bécsi trónt, nem tűzött fejedelmi koronát guny tárgyul az Istványtorony gombjára; a' legjobb, de gonosz szellemű környezői által álnokul hitegetett fejedelemlen nem kelle földön futóvá lenni, sőt megfordítva csak ekkor látá először valódi fényében ragyogva az addig mesterségesen kovácsolt, alszínekkel zamanczozott kincset, a' királyok legbecsesb kincsét, a' trónok legerősebb támaszát: népeinek bizodalmat.

A' fejedelem megmaradt székében, mely dicsőbb lett mint valaha. Egy hang rezgette át a' birodalmat, 's e' hang az öröm 's lelkesültség hangja volt. A' magyar országgyűlési küldöttséget diadalmenettel vitte bé az alkotmányos polgárokka' vált bécsi nép, 's a' testvériség őszinte hála-hangján vallá meg, miképp az első intést, hogy alkotmányos életet vivjon ki magának, Pozsony falai közül veve. A' lelkesedés, testvéri csatlakozás különböző modorbani nyilvánításának vége hoszra nem volt.

Ki látott ennél dicsőbb forradalmat.
 A' fejedelem tehát megmaradt székében, 's első Ferdinándot, a' habsburgi ház második alapítójául üdvözlé az új korszak.

Amde a' szörnyeteg, melynek csak fejét metszé le a' forradalom, ugy látszik, azon hidrafaj ivadéka, melynek minden levágott feje helyébe kettő nőtt ki. Metternich ugyan bujdosóvá lett e' földön, mint régen érdemlé; de maradtak tanítványi, kik népezerek vérért, nemzetek, egy dicső trón fenállását potomságnak tartják koczára vetni, embertelen boszujoknak nyerendő táplálék fejében, ha talán ő is együtt fognának veszni.

Viszsaállítjuk a' régi rendszert: e' volt jelszavunk; de e' jelszó ürügy volt, mely alatt csak valamenynyire gyakorlott politikai szem a' szláv propagandát látta titkon működni.

Testvériség és béke tartományok, nemzetiségek, osztályok és vallások között: ez állott leginkább utjában kárhózatatos tervöknek; ezt kellett hát felzavarni.

Austria és Magyarország közé dobák egyenetlenség almája gyanánt a' status adósságot 's az olasz kérdést. Tíz milliót kívántak évenként Magyarországtól, mely ama status adósságnak valamint csinálásába bé nem folyt, ugy hasznát sem vette soha. 'S mert nem akarta elvállalni a' tíz milliót, 's visszakiánta, Olaszthonból katonáit, kikre itt hon oly nagy-szüksége van: a' practica sanctio megromlásával Ausztriától elszakadással vádolták, 's másodszori meghódítással fenyegették a' német lapokban.

Az imént oly lángolóan mutatkozott testvériséget hidegség váltotta fel Ausztria és Magyarország között.

Amde Magyarországot, ha béke és egyetértés tartja össze, 's kívált ha Erdélylyel egyesül csak magában is elég erősnek gondolák tervököt meghusítani. Azért hát a' belbéke felzavarását 's az unio akadályozását is feladatokul tűzék.

Tótot, horvátot, rácot, magyar, német és oláh ellen; volt urbérest volt földesura, birtoktalant birtokos, catholicust protestans, kereszténynt zsidó ellen uszitottak 's a' mint tudja minden, ki hírlapot olvas, nem minden eredmény nélkül.

Hogy mit tettek Erdélyben, tanusítják a' szebeni mozgalmak 's a' balázsfalvi gyűlés.

A' jámbor szász atyafiak egy része, azt hívé, pro aris et focis küzd, 's Austria iránti rendületlen hűségének áldoz, mikor szláv izgatók malmára vitte a' vizet, 's nemzetisége és institutioi ellen emelt gyilkos kezét öntudatlanul. Az oláhok csillogó ígéretekkel lönek elá-

mitva, ha a' császárral és nem Magyarországgal tartanak.

A' csiki székelységnek vallásos buzgósága lön kizsákmányolva.

Sőt fájdalom, vannak a' földbirtokos nemesség között is, kikkel sikerült elhitetni, hogy ha unio nem lesz, megtarthatják unbéri javalmaikat.

Nem tudták szegények, hogy egy közös rabbilincsen dolgoztak mindnyájuk számára.

A' bécsi legújabb események napfényre hozák e' cselszövények titkos céljait.

Egy déli szláv birodalom felállítása már nyílt kérdéssé vált.

Bécs polgárai vonták le róla a' leplet, 's a' mint megismerkedének a' szörnyeteggel, e-gész meztelenségében, kimondák menydörgő hangon, miképp ők habsburgi császár alatt egy hatalmas német szövetségnek kívánják alkatrészévé lenni.

Ezt ohajja Magyarországnak jobb része, 's ezt ohajjuk mi is Erdélyben.

De nekünk magunk között van mindenek előtt egységre szükségünk; mert hiszen kicsoda lenne elég önhitt jótállani, hogy csak napok mulva is nem jöhet oly idő, mikor mint res nullius fölött fognának osztozni fölöttünk a' hatalmasok.

Okuljunk uraim az istenért: nyissuk föl szemünket, míg időnk van, 's tegyük gyorsan és határozottan, mit hűségünk, hazaszeretetünk 's a' józan politica parancsol.

Hozzátok fordulunk honatyák, kiknek a' nagyszerű feladat jutott, egy pár nap mulva dönteni e' hon sorsa fölött.

Erdélynek, ha külön ország kíván maradni, perczei is meg vannak számlálva.

Nekünk hát mindenek előtt unio kell.

'S hogy mentől hamarabb megtörténhesék, igénytelen nézetünk az ország rendének eljárását illetőleg imez:

A' kir. előadások 1) és 2) pontjának, mint a' melyek különben is a' 3) pont sorsától függenek, mellőzésével, vegyék tárgyalás alá mindenek előtt az unio, 's hogy a' diaetalis tractatusok tömkelegét kikerülhessék, semmi új törvényjavaslatot ne alkossanak, hanem nyilvánítsák a' magyarországi 1848: — törv. cikket szóról szóra elfogadottnak.

Mondják ki egyszersmind beléegyezésüket az utolsó pozsonyi országgyűlésen hozott azon törvényekbe is, melyek az eddig létezett polgárosztályzatok megszüntetésével, jog- és teherenyelőség- 's az urbéri tartozások megszüntetéséről szólnak.

Az unio-törvénycikket, mint tudjuk ő felsége szentesítette, és így hogy ránk nézve is kötelezővé váljék, azon törvény világos szavai szerint csupán az erdélyi országgyűlés beléegyezésétől függ.

Mintán tehát az erdélyi országgyűlés beléegyezett, e' törvény azonnal teljesen megalakult, 's bírván már egyszer a' fejedelem szentesítését, újabb megerősítés alá terjesztése nem lényeges kérdés.

Azonban föl kell mégis terjeszteni avagy csak a' jus supremæ inspectionis iránti tiszteletből is. De nem postára téve, mint más törvényeinkkel szoktunk; hiszen most azt sem tudhatjuk bizonyosan, hol találjuk meg a' felséget, kihez címelve lesz.

Hanem vigye fel egy mentől számosabb tagokból alakulandó küldöttség.

Ezen küldöttségnek feladata lenne, hogy Pestre érkezvén, a' fens. nádornak 's a' magyar ministeriumnak jelentse ki, miképp az 1848: — t. cikket, úgy a' mint ő felsége által szentesítve volt, az erdélyi országgyűlés szóról szóra elfogadta. Minélfogva azon törvény, a' már egygyé lett magyar hazára nézve általánoson kötelezővé válván, ő felsége 's a' ministerium rögtön vegyék át Erdély

kormányzását, 's legelső teendőjük legyen az Erdély részéről is elfogadott törvényeknek mentől előbbi kihirdetése.

A' küldöttség igyekezzék vezetőjéül nádor ő fenségét, vagy ha ez nem lehetne, legalább valamelyik ministert megnyerni, 's úgy járuljon a' felség elébe.

Míg a' küldöttség Kolozsvárra viszszajőne, az országgyűlés elhalasztottnak volna nyilvánítandó.

A' kormányzás átvételét 's főleg az urbéri tartozásokat megszüntető és közteherviselési törvények rögtön kihirdetését, mi életkérdésnek tartjuk.

A' nép képtelen magasabb combinatiokra; de megtanulta majus 29-ét megváltása napjaul hinni 's e' hit, sokkal inkább, mint a' szuronyoktöli félelem, legnagyobb részét békében tartatta. Ha eljött majus 29-e 's utána csak egy pár hét eredménytelenül telt el, megtörik a' nép bizalma 's kedélye termékeny mezejévé leend a' legveszélyesb izgatásoknak.

A' nép képtelen magasabb combinatiokra. Elleneink azt hitték el vele, hogy a' császár javukat akarja, de nem bír a' nemességgel, mely neki ellensége. És nem is fér a' nép fejébe, miképp volna lehetséges, hogy a' nemesség ingyen adja oda nekik tulajdonát. De ha meg lesz győződve, hogy csakugyan a' nemesség önkintesen teszi az áldozatot számukra, 's e' meggyőződést már nem pusztá capacitacióból, hanem a' nyert javalmak azonnali tetteles élvezéséből meríti: higgyék el uraim a' nép nem egy könnyen fogja magát elleneink politicali ármányainak játékszerű engedni.

Szeretett polgártársaink, Erdély földbirtokosai! Siessetek, hogy a' nép titeket higgyen, a' kik valósággal vagytok, az áldozat hozóinak.

Fenséges nádor 's ünnepezt kormányférfiak, erélyes fellépéstektől függ, hogy Erdély mentől előbb osztozzék Magyarhon sorsában: osztozzék jóban vagy rosszban, mintán külön állva számára nincsen üdv.

Nzilalkozat. Meglevén győződve, hogy üdvünket és fenmaradásunkat mostani nehéz állásunkban és helyzetünkben csak a' magyar felelős ministerium eljárása irányában 's annak támogatásával érhetjük el, éppen ezért iránta őszinte és rendületlen bizalmat szavazunk.

Ennek következtében a' „Martius 15-ik” 's még más lapokban is megjelent ministeriumot rágalmazó, elméket tévétra vezetni törekvő és sokkal inkább a' rend felforgatását mint hígadt ellenőrzést 's igazságos bírálatot igénybe vett cikkeket roszaljuk 's azokat ferde irányuaknak tartjuk. Kolozsvár, majus 22. 1848.

A' kolozsvári polgári társalkodó tagjai.

T. Szerkesztőség! Kérem a' t. szerkesztőséget, szíveskedjék a' Balázsfalván folyó év és hó 1/4-án következőleg éppen nemzeti gyűlésünk alatt az ott egybengyült hivesimhez jutott 's ezennel ide mellékelt főpásztori körlevellemnek helyet adni lapjában; hogy láthassa 's ítélhesse meg minden polgártársunk menynyire illik reám azon vád, mely az Erdélyi Híradó 370. számában így hangzik: Beszélt az előtt Saguna is ily szellemben, azonban számtalanszor emlité föl azt, hogy szabadságukat csak a' császártól várhatják, és a' hasonlóképp javukon fíradandó országgyűlést csupán futólag érintette.

Körlevél. Krisztusban kedves fiam! Minthogy hivesim közül sokan tudni akarják az én főpásztori tanácsomat, őket érdeklő dolgaim iránt, ezennel mindenek előtt bizonyossá teszem minden krisztusban szeretett fiamat, hogy felséges fejedelmünk *) Ferdinánd k. kir. leiratot

*) Körlevellem eredeti oláh szövegében felséges fejedelmünket imperator-nak nevezem azért, mivel az oláh nyelvben ezen kifejezést használja mindenki, sőt magok a' törvényhatóságok is. Ennélfogva minden polgártársomat kérem, hogy e' részben többé ne kárhoztasson, 's ne vegye rosz neven tölem,

méltoztatott kegyelmesen a' Kolozsvárt folyó év és hó 1/4-én tartandó országgyűlésre küldeni, miszerint a' jobbágyok és urbéri viszonyok megszüntetése és eltörlése iránt törvény hozassék, ő felsége által megerősítésék, és teljesedésbe vétessék. Minthogy minden előjáróitok és földesuraitok hasonlóképp atyailag kívánják, hogy a' ti sorsotok 's papjainké megjobbittassék, részemről, arra oktatlak titeket főpásztorilag, hogy ezután is legyetek mint eddig isteni félelemmel, fejedelmünkhez hivesim, tisztelettel, 's engedelmességgel világi előjáróitokhoz. Tudjátok meg, hogy a' szegénység terhei nem sokára megkönnyebbíttetnek, de csak az az egy szükséges, hogy mindaddig legyetek engedelmesek ti földesuraitoknak, valamig törvény utján megkönnyebbíttetik sorsotok.

Ezt Krisztusban szeretett fiam anynyival nagyobb készséggel teljesítsetek, menynyivel inkább önmagatok látjátok, hogy földesuraitok kívánják boldogságtokat. És így ha meghallgatjátok 's teljesítenditek tanácsomat, tudjátok meg, hogy gyermekeitek, unokáitok, 's minden maradékaítok áldani fognak titeket sirhalmaitokban. Végül mindnyájatokra, nagyok 's kicsinyekre főpásztori áldásomat mondván 's esedezvén boldogságtokért a' mi atyánkhöz, ki vágyon a' menynyekben, maradok mindnyájatoknak, Balázsfalván majus 1/4 1848.

jótakarója

Saguna András, 's k. püspök.

* * *

Teljes készséggel adtuk e' körlevelet zálogaul annak, hogy a' t. főpásztor, a' hazánk ege fölibe tornyosuló vésznek idején az egyetértés, béke és rend fentartására fog kitünőleg munkálni. Szerk.

Hírfüzér. A' ministerium majus 19-ről a' hon öszszes polgáraihoz felszólítást bocsátott ki, melyben a' hon és szabadság iránti szeretetre 's a' törvényes fejedelem iránti hűség 's egyszersmind arra is felhívja, hogy azon önkéntes seregnek, melyet 10,000 főből toborzás utján intézett alakítani, minél nagyobb számban 's minél gyorsabban állítását minden módon segítsék elő.

Pesti hazánkiai, kiknek városunkon keresztül utaztáról mult számunkban emlékezünk, épen e' cél előmozdítására mentek székely rokonink közé. Ugy vagyunk értesítve, hogy M. Vásárhelyt rendkívüli lelkesedéssel fogadták őket 's már eddig is több százan csaptak fel a' hazáért, királyért véreket ontani kész önkinteseknek.

A' fens. nádor 's a' belügyminister aláírásai alatt majus 14-ről Hrabovszky főparancsnokot rendelet lön intézve, melyben elősoroltatván b. Jelasich hon- és felségárulási mérenyletei, meghagyatik a' főparancsnoknak, hogy J. minden eddigi rendeleteit, kinevezéseit 's semmitérőknek nyilvánítsa, őt magát azonnal hűtlenségi perbe fogassa, 's kövessen el mindent a' felháborított rend helyreállítására. E' végett a' főparancsnok ideiglenesen báni hatalommal van felruházva.

A' „Marczius tizenötödik” 56 számát, mert benne azon áhír volt közölve: hogy a' ministerium István nádor ő főherczegségét provisorius királynak kiáltotta ki lefoglaltatta 's rendelkezett e' közlemény bírói megtörlése iránt.

A' fens. nádor 's a' ministerek arczképét Zágrábban egy lázzangó utcai csoport megégette. Ugyan ezt akarták tenni az őket engedelmességre és rendre intő kormányrendeletekkel is; de ez, mint a' zágrábi lap írja, a' bán ellenzése következtében elmaradt.

A' ministerium az országgyűlés határ napjaul július 2-át határozta.

Austria. Bécs. A' császár reménytelen távozta a' bécsiekben legnagyobb rémulést hogy ha én szeretett fejedelmünket jövendőre is oláhul Imperatornak fogom nevezni hivesim előtt.

Saguna.

okozott, de egyszersmind a' császár iránti leghivebb ragaszkodás érzetét ébresztette. Bécsi lapok szerint csak az arisztokrácia akarta tőlük szeretet császárjokat elragadni. A' császár's övei térjenek haladék nélkül vissza, őt mint atyákat, a' polgárok császárját ölelő karokkal várják, de azon arisztokraták előtt, kik őt magokkal ragadták, örökre bélesznek csukva Bécs kapui. A' lelépni akart ministerium iránt legnagyobb bizalom nyilvánult, polgári koszorú illeti a' ministeriumot írják a' lapok, melyet nem multjából kell megítélni; ők nem voltak szabadok, ők tekinteteket, népszerűségüket vitték áldozatul midőn a' nép kívánatára hivatalokat nem tettek le, ők megmaradtak a' népnek; ezentul a' nép ministeri leendnek. Különösen dicsérik Pillersdorf ministert, kiről írják „midőn ő már szabad, látja, hogy a' nép bizalmát bírja, egyedül a' népé leend, neki szive van, 's csak az ilyen értheti meg a' népet.“ Az egyetemi legio egy szivvel lélekkel meghatározta egyesített erővel oltalmazni a' trónt a' csendet és rendet fentartani. A' nemz. örsereg központi bizottmánya majus 18-kán következőkről intézkedett: 1) Bécs polgárait a' rend's bátorság fentartására felszólította. 2) A' középponti politikai választmány alakuljon át Montecucoli gr. elnöklete alatt bátorsági bizottmánnyá. 3) Küldöttség ő felségéhez táborithatatlanság hívség nyilvánítására. 4) A' nemz. örsereg egyetemi legio, polgári örök, 's katonaság olvadjanak össze gr. Auersperg parancsnoksága alatt.

A' köztársaság Bécsben nem talált visszhangra. Közohajtás az alkotmányos trón a' ministerium pártfogása, a' rend és csend fentartása. A' tanuló ifúság a' rend fentartása iránt erőteljes felszólítást intézett a' munkásokhoz, 's írja, hogy ők a' nemz. örökkel 's polgárokkal egyesültek a' csend és rend oltalmára. Ugyan csak bécsi lapok tudatják, hogy Pázmándy Dénezs és Szalay László mint a' magyar ministeriumnak Frankfurtba a' német parlamenthez küldöttei Bécsen átutaztak. U-

tasítást a' magyar és német nemzetek közti békés viszonyok erősítése.

KÜLFÖLD.

Frankhon. A' nemzeti gyűlés által választott öt tagú kormány a' ministeri tárczákat kiosztotta, 's nyerte: Bastide a' külügyit; Recurt belügyit; Duclerc pénzügyit; Chazy admiral tengerészeti; Carnot oktatás.; Trelat közmunkák; Flocon földmívelés; Bethmont cultus; Charra ideiglenesen hadügyi tárczát.

Algierből érkező három brigade-ből álló egy osztály az alpesi sereghez fog csatoltatni.

Az alkotmány elkészültéig működő végrehajtó hatalom kérdése fölött folyt vita minden tekintetben érdekes volt ugyan, de ezt a' tér szűk volta mián nem közölhetvén, abból egy oly érdekes mint megnyugtató jelenetet mégis ezennel közlünk: Louis Blanc miután a' luxemburgi munka-bizottmány — melynek ő elnöke volt — érdemeit fölemlegette volna, munka- és haladásügyi ministerium alkotását javasolta, mondván, hogy nincs irtozatosb, mint az éhség revolutioja, melyet csak a' munka rendezése előzhet meg. Erre Peupin egy követ-munkás ezt felelé: „Én is a' munka rendezése végett kívánom egy megvizsgáló bizottmány- és munkaügyi ministerium kinevezését. A' munkásoknak munka kell, 's munka által kenyér. Mi értjük — mert én is munkás vagyok — hogy munka csak rend és bizalom mellett lehetséges. (Helyes.) A' rend főállott, és köszönettel tartozom azoknak, kik annak főállására dolgoztak. A' bizalom függ tőlünk és önöktől. A' nép e' nemzeti gyűlésben helyzi reményét. A' luxemburgi bizottmányról, melynek én is tagja voltam, nem mondhatom, hogy hibáson tett, 's csupán csak azért, mert semmit sem tett. (Általános kacaj.) De nem azért nem tett, mert tehetetlen volt, hanem mert a' körülmények, 's alkotó elemeinél fogva nem tehetett. A' kinevezendő bizottmány szólítsa föl a' parisi és megyei munkások képviselőit és gazdáit, kikben az üdvös utasítások és fölvilágosítások

forrására fog lelteni. Én bizom ezen gyűlés bölcsességébe 's eskümmel erősitem, hogy a' gyűlés a' nép- és munkásokban bizhatik, mert a' nép és munkások is biznak önkben. (Bravók, általános és tartós helyeslések.).... Ezen benyomatot gyöngíteni, Louis Blanc érdemeit magasztalni törekedének ugyan a' szélsőség emberei Barbés, Freslon 's mások, de mégis munka-egy-ministeriumot nem alkotának, hanem egyhangulag csak megvizsgáló bizottmányt nevezének ki.

Némethon. A' parányi Dánia a' nagy és hatalmas Némethon orra alá elég borsot tör a' tengeren azért, hogy Schleswiget védelmezi a' szárazföldön. A' német kikötőket bészárta, a' német kereskedő hajókat vadászta. Némethon pirulva látja megalázó helyzetét. Hamburg fölshóltja a' németeket, hogy posta- és kereskedő hajóikat fölfegyverezve kezdjék védelmezni a' német lobogót; ez iránti tanácskozás végett maj. 6-ára hívja őket össze. Egy német lap későn kezdi számíthatni, a' hosszu béke alatt fenállott hadsergek fölösleges részére, 's a' fölösleges főbb tisztek, fölösleges díjazására elvesztegetett kincsből mekkora flottát lehetett volna kiállítani.

Anglia Daniát Némethonnal kibékítendő már hannoveri követét Bligh-et Koppenhagen-be el is küldötte. Azonban a' daneschleswigi kérdés bonyolultabbá kezd válni, mert az újra alakulandó Scandinaui szövetség nevében Svédhon hajóval és emberrel Dania segítségére készül. Norvegia 4000 embeét küld, a' svéd tanulók fegyverforgatásban gyakorolják magokat. Hanem Anglia erélyes fellépése mind ezt meghiusíthatná.

Olaszhon. Magán tudósítások és utazók szerint Nugent Trevisot és Vincenzát elfoglalta.

Anconába nápolyi hajókon 4000 fő nápolyi önkéntes segéd sereg érkezett.

A' sardiniai országgyűlés Turinoban megnyílt. Savoya herczeg megnyitó beszédében azon reményét nyilvánítja, miszerint Olaszhonak minden népeit nem sokára egy közös kötelék kapcsolandja össze.

H I R D E T É S.

az Erd. Hiradó 372-ik számához majus 26-án 1848.

H I R D E T É S.

(2) A' K: kincstárnak f: é: április 28-án 4156. szám alatt költ határozásánál fogva, a' marosportusi k: hajógyár számára 1849-ben és 1850-ben megkivántató alább kijelölt hajószegek és vaseszközök megszerzése végett ezen év 1848 június 5-ik napján, N. Szebenben, a' kir: só-ügy-igazgatóság iródájában, reggel tízórakor, nyilvános árcsökkentés fog tartatni. u: m:

Szegek és Eszközök.	1849 re. darab	1850 re. darab	összes.	Kikiáltási ár pengő pénzben, — fr. kr.
Nagyhajószeg 10 hüvelyk hoszszu $\frac{1}{100}$ 11 $\frac{1}{2}$ 12.	45,000	20,000	65,000.	1. c. 2 12
Kis 7 hüvelyk $\frac{1}{100}$ $\frac{1}{2}$ 5 — 6.	12,500.	56,250	181,250.	1. c. 1 35.
Szegletpánt 1. darab 4. 6. szeggel együtt.	400.	180.	580.	1. da. — 43.
Szkába $\frac{1}{100}$ 6 $\frac{1}{2}$ 7 hold . . .	1,000,000.	450,000.	1,550,000	1. m. 1 35.
Szekercze	20.	20.	04.	1. da. 1. 5.
Bárd	10	10.	20.	1. da.
Nagy fűrés [reszelő.	15	15	30.	1. da.
Kis	15	15	30.	1. da. — 7.
Ráspoly	20	20.	40.	1. da. — 6

Eladó butorok.

(1) Divat szerűleg készült új diodia butorok, u. m. 1 kanapé 6 szék 2 karosszék, 1 asztal, 2 sifoner, 2 ágy, 2 köpölda, 2 lábalá való, béhuzva készen eladók, értekezni lehet Mózsa József kereskedésébe.

ELADÓ SZÉNA.

Bővebb értesítés b. farkasutczába 49 szám alatt.) (3)

(1) Az ohvárbán a' G. Mikes Károly ur házában a' mely is vagyon 247-dik szám alatt van egy csaknem új fortipianó eladó; lehet értekeződni a' kapu között jobbra lakó Kádár Mártonnal. (3)

(1) Alólirt egész tisztelettel jelentti a' minden rendű és rangu nagy érdemű, t. cz. közönségnek, hogy mivhelyét megváltoztatván, által tette t. cz. jog-tanár Banó István ur belső-

Hidszeg 9 hüvelyk hoszszu $\frac{1}{1000}$ 14 $\frac{1}{2}$ 154.	1,000	1,000.	2,000 1. c.
Fejes-szeg 7. hüvelyk, $\frac{1}{1000}$ 9 $\frac{1}{2}$	1,000,	1,000	2,000 1. c.
10. Léc-szeg $\frac{1}{1000}$ = 12 — 15.	10,000,	8,000,	18,0000. 1. m. 2. 24

Ezen megszerzendő vasszegek és vaseszközök mintái a' kir: só-ügy-igazgatóságnál, ugy szintén a' marosportusi k. só-tisztisnégnél megtekintésül kiállítvák.

A' hozzá szólók kötelesek lesznek a' vállalkozás árbecséhez képest, az árcsökkentés előtt 5 % bánatpénzt, vagy készpénzben, vagy status kötelező levelekben börzei értékük szerint; kivéven mindazonáltal az 1834. és 1839-ik, évi status kötelezvényeket, melyek csak névszerű becsekben bevehetők letenni; mely bánatpénz azonban annak, kire semmi szállitmányi áru nem jutott, az árverés végzetével azonnal vissza fog adódni; ellenben a' jobbat ígérő vállalkozónak szabad akaratjától fog függeni, azon pénzt, mint híztsitétot (caution) továbbra is benn hagyni, vagy a' helyett egy illendően betáblázott biztosító — oklevelet beadni; mely ha tüzkarmentesített vagyonról kelend, akkor a' szállitmány árbecsének 10% ról, ellenben tüzveszélyeseknél 15% ról kellek hogy szóljon.

Végre a' vállalkozó kötelevele lépnd, melynek crejénél fogva, az illető vasszegek és vaseszközök mennyiségét a' szerződési áron a' marosportusi kir- sóhivatalhoz helybe maga költségével, 's veszélyével, szükséghez képest, három havi részletekben, hiba nélkül leszállítani köteles leszén.

N. Szebenben majus 6-án 1848-ban. (3)

Kolozsvárt majus 24-kén 1848.

Konez József m. k.

Arany mives és metsző. (3)

Eladó Széna.

(3) Hidelvén a' fejerhajó czimű vendégfogadó hátamegett kezdődő Nagyteza elein 307 szám alatti háznál. (3)